

GROEP WETENSCHAPPERS weerlegt kritiek op Field Liberation Movement

Waarom wij zondag actie voerden in Wetteren

Geachte collega's,

We waren erbij, zondag in Wetteren. Eerst was er een betoging onder het motto 'red onze wetenschap'. Daarna volgde een actie tegen de veldproef met genetisch gemanipuleerde aardappelen. Jullie, wetenschappers, namen deel aan de betoging. Wij, wetenschappers, stonden aan de kant van de actievoerders. We nemen hier het woord als wetenschapper én activist om te beargumenteren waarom we verzet tegen de veldproef gerechtvaardigd vinden. Daarbij spreken we ons niet uit over de gebruikte actievorm. Dat is voer voor andere discussies. Het dreigen met repressieve sancties en het criminaliseren van de actievoerders leidt de aandacht af van de échte vragen die de actie opwerpt. Wij hebben het grootste respect voor andermans onderzoek. Het recht op actie moet afgewogen worden tegenover dat respect. Maar technologie is niet neutraal. De wereld zou er anders hebben uitgezien als er wat meer protest was geweest tegen wetenschappers die kernbommen, kernenergie of allerlei pesticiden hebben ontwikkeld.

Als wetenschapper worden wij gedreven door, onder andere, nieuwsgierigheid en een zoektocht naar waarheid. Als activist door verantwoordiging om onrechtvaardigheid. Die twee zijn complementair. De zoektocht naar waarheid helpt om oorzaken van onrecht te begrijpen. De verantwoordiging kan ons leiden bij de keuze welke onderzoeksthema's prioritair zijn. Wij zijn ervan overtuigd dat jullie gelijkaardige drijfveren hebben, ook al stonden we in Wetteren tegenover mekaar. Hoe kan dat nu?

Wij twijfelen niet aan jullie goede intenties. We zijn het trouwens over verschillende zaken eens. Zo is de introductie van ggo's in de biosfeer een ecologisch experiment, waarbij het noodzakelijk is om voorzichtigheids- en voorzorgsprincipes te huldigen. Ook is onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek een kostbaar goed. We erkennen eveneens het universeel recht op leven, en daaruitvolgend het recht op voedsel, en beschouwen in dat licht honger en ondervoeding als een schending van de mensenrechten. We delen wellicht de verantwoordiging wanneer we berichten horen over velden met genetisch gemanipuleerde Roundup Ready soja die vanuit vliegtuigen met pesticiden besproeid worden terwijl er mensen op werken. En over de illegale kap van het Amazonewoud voor diezelfde sojavelen. Waarschijnlijk zijn we het ook eens over de kwalijke rol die een handvol grote multinationals spelen, met hun groeiende honger naar controle van de voedsel- en zadenmarkten. Of zijn we het nu niet meer eens?

Roekeloos

Want ergens beginnen onze analyses uit mekaar te lopen. Zo zullen we het niet eens zijn over hoe ver de voorzichtigheids- en voorzorgsprincipes moeten gaan. Ook de experts van de bioveiligheidsraad, die moest oordelen over de veldproef, vonden hierover geen consensus. Los van de veldproef vinden wij de grootschalige introductie van ggo's in de biosfeer roekeloos: het is een irreversibel experiment met de hele planeet als proefkonijn. Wie heeft hier ooit over beslist? Met welke legitimiteit?

FOTO ANS BRYS

De toepassing van gentechnologie is sterk verweven met de globale politieke en economische context. Wetenschappers kunnen en mogen daar niet blind voor zijn

We zullen het ook niet eens zijn over hoe onafhankelijk het onderzoek in Wetteren is. Financieringsbronnen zijn een belangrijke beperking op de bewegingsvrijheid die wetenschappers hebben om zelf te bepalen welk onderzoek nodig, nuttig en relevant is. De Vlaamse overheid heeft biotechnologie gekozen als een van de speerpunten van het wetenschappelijk onderzoek. Ze wordt daarbij vooral gedreven door de overtuiging dat dat goed is voor de Vlaamse economie. Met diezelfde motivatie zijn bedrijven bereid om een duit in het zakke te doen: meer winst ligt in het verschiet. Wij stellen ons de vraag: hoe kun je volhouden dat je aan 'onafhankelijk' onderzoek doet, wanneer je vooral financiering krijgt voor onderzoek dat ten dienste staat van de economie? Is de meest waardevolle kennis dan kennis die commercialiseerbaar is? Hoe veel ruimte is er dan nog om vragen te stellen die wel belangrijk zijn

voor de samenleving maar niet direct voor een op winst gedreven economie? Hierin ligt voor ons de meest fundamentele bedreiging voor de academische vrijheid. De intieme samenwerking van wetenschappers met actoren die niet kennis maar geld nastreven, brengt de onafhankelijkheid en de geloofwaardigheid van de hele wetenschap in gevaar. Het geld dat in onderzoek naar biotechnologie wordt gestoken, is bovendien niet beschikbaar voor ander onderzoek. Naar biologische landbouw bijvoorbeeld. Of naar duurzame energievoorziening. Of naar de achteruitgang van de biodiversiteit. Of naar de precaire situatie van boeren in het Zuiden en de rol van multinationals daarin. Naar de mogelijkheden om klimaatverandering tegen te gaan. Om maar wat te zeggen.

Grootschalige landbouw

Biotechnologie past binnen het huidige, grootschalige, industriële landbouwmodel dat ecologisch onhoudbaar en sociaal onaanvaardbaar is. Het is ecologisch onhoudbaar omdat het enerzijds afhankelijk is van fossiele brandstoffen en anderzijds een zware impact heeft op het milieu. Het is sociaal onaanvaardbaar omdat het geen antwoord biedt op het probleem van de honger in de wereld, integendeel, het is er structureel mee verweven.

De eenzijdige focus op biotechnologie getuigt van een gebrekkige analyse van het globale voedselprobleem. In zijn laatste rapport voor de VN schuift Olivier de Schutter agro-ecologie naar voren als productief, duurzaam en sociaal rechtvaardig alternatief. Hij wijst op een gebrek aan politieke en financiële

• Tom Cox, burgerlijk ingenieur, doctor in de wetenschappen, onderzoeker aan het CEME; Olivier Beauchard, bioloog, onderzoeker aan de UA; Omar Jabary Salamanca, geograaf, onderzoeker aan de Ugent; Sander Jacobs, doctor in de wetenschappen, onderzoeker aan de UA; Anneleen Kenis, master in duurzame ontwikkeling en menselijke ecologie, onderzoeker aan de KU Leuven; Matthias Lievens, doctor in de filosofie, onderzoeker aan de KU Leuven; Kim Naudts, bioloog, onderzoeker aan de UA; Kaatje Segers, doctor in de bio-ingenieurswetenschap

pen, onderzoekster aan de HoGent; Johnny Teuchies, bioloog, onderzoeker aan de UA; Barbara Van Dyck, bio-ingenieur, doctor in de economische wetenschappen, onderzoeker aan de KU Leuven; David Duchan, doctor in de bio-ingenieurswetenschappen, onderzoeker aan de UGent

• In deze open brief aan hun collega's legt een groep onderzoekers, verbonden aan verschillende wetenschappelijke instellingen, uit waarom ze in Wetteren kant koos voor de activisten. 'Red de wetenschap, niet de biotech.'

ondersteuning voor de verdere wetenschappelijke onderbouwing ervan. nochtans zegt hij: "Agro-ecologie is de wetenschap van de toekomst." Het wetenschappelijk-technologisch-industrieel complex heeft echter een andere keuze gemaakt. Dit wordt geïllustreerd door het bord naast het proefveld dat, ongeacht de uitkomst van de proefopstelling, beweert dat daar 'de aardappel van de toekomst' groeit. Hier is het meest "vrije debat" niet tegen opgewassen.

Ons belangrijkste geschil draait waarschijnlijk om de rol en de verantwoordelijkheid van een individuele wetenschapper of een onderzoeksinstituut in wat er zoal misloopt en mis kan lopen met ggo's. De toepassing van gentechnologie is sterk verweven met de globale politieke en economische context. Volgens ons kan en mag een wetenschapper daar niet blind voor zijn. In die context is de veldproef een belangrijk radertje. Meewerken aan dat radertje is meewerken aan het model van industriële en gemonopoliseerde voedselproductie.

Waar zijn de experts?

Verschiedene onderzoekers die betrokken zijn bij het onderzoek hebben aangegeven geen uitspraken te kunnen doen over deze politieke en economische context omdat dit niet in hun expertisegebied ligt. Het is de individuele wetenschappers uiteraard vergen, een mens kan niet alles weten. Maar dat er binnen het hele consortium dat de proef uitvoert geen experts in die zin te vinden zijn, is redelijk bedroevend. Waar zijn de experts in politieke economie van ggo's? En de experts duurzame landbouw? De experts landbouwonwikkeling? De experts landbouw en biodiversiteit? De experts wetenschap en democratie, de landbouwsociologen en moraal filosofen? Waarom zijn zij niet aanwezig in het debat? Was er geen geld om dit soort onderzoek te financieren? Zijn technisch-wetenschappelijke argumenten de enige met geldigheidswaarde? Was er te veel druk om snel genoeg 'vooruit' te gaan? Of heeft de wetenschap niets te zeggen over het huidige model van industriële voedselproductie?

Geachte collega's. Het is tenminste de verdienste van de veldproef en de reactie daarop dat een aantal pertinente debatten nu publiek gevoerd worden. Ook de debatten over de onafhankelijkheid van wetenschappelijk onderzoek, academische vrijheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid zijn, wat ons betreft, geopend.

BRIEF VAN DE DAG

Aanklacht tegen de Heilige Stoel is bittere noodzaak

Woensdag hielden de advocaten Walter Van Steenbrugge en Christine Mussche een persconferentie waarin ze aankondigden dat ze de Heilige Stoel, zeg maar paus Benedictus XVI en de bisschoppen, zouden dagvaarden wegens schuldig verzuim ten aanzien van de vele Belgische slachtoffers van seksueel misbruik van de kerk. Sommigen vinden dat overtrokken en CD&V-senator Rik Torfs noemde het zelfs een publiciteitsstunt. Maar is het dat ook?

Op de persconferentie namen verschillende slachtoffers van dat seksueel misbruik voor het eerst het woord. Hun getuigenissen waren bloedstollend. Wat zij als kinderen hebben meegemaakt, grenst aan het onvoorstelbare. Veelvuldige verkrachting, gedwongen seks, regelrechte vernedering. Wat die mensen als kind hebben meegemaakt, hebben ze hun hele leven mee-

ten meedragen. Ze konden nergens terecht met hun verhaal. Niet bij de daders, niet bij hun familie, zelfs niet bij de pers, want wie zou ze geloofd hebben? En dan roept een politicus: publiciteitsstunt!

De advocaten doen wat ze moeten doen, namelijk recht doen geschieden. Dat ze daarmee in de pers komen is niet alleen normaal, maar ook noodzakelijk. De samenleving moet immers weten wat er gedurende decennia aan weezinwekkende feiten binnen de kerk gebeurd zijn. En de slachtoffers hebben het recht zich te verdedigen. Dat het niet om een publiciteitsstunt gaat, blijkt ook uit de volgende uitspraak over wat de slachtoffers met deze actie willen bekomen: "schulderkenning, hulp, een rechtvaardige compensatie voor onomkeerbare schade en de garantie dat binnen de katholieke kerk nooit nog een

kind wordt misbruikt. Niet het uwe, niet het onze, niet één kind meer".

De uitspraak van Rik Torfs dat het hier om een publiciteitsstunt zou gaan is dan ook misplaatst. De dagvaarding tegenover de Heilige Stoel is hoog gegrepen, maar het is de enige juiste actie die men kan ondernemen. Want wie beval bisschop Roger Vangheluwe en kardinaal Godfried Danneels te zwijgen? Om het heel duidelijk te stellen: Johannes Paulus II en Benedictus XVI hielden op een bijzonder actieve manier een systeem in stand waarbij de slachtoffers van seksueel misbruik werden miskend en de daders alle kansen kregen om te ontsnappen. Vaak werden pedofiele priesters door hun bisschoppen overgeplaatst naar een andere plaats waar ze dan opnieuw slachtoffers maakten. In geen enkel geval betoonde de kerk als instituut berouw omwille van de gepleegde feiten tegenover kinderen die onder haar gezag stonden. De reden voor dat stilzwijgen is duidelijk. De kerk wil vermijden dat ze grote schadevergoedingen zou moeten betalen aan de slachtoffers en liet bij monde van de Antwerpse bisschop Bonny

Het Vaticaan moet beseffen dat het niet boven de wet staat, dat de wet geldt voor iedereen

reeds weten dat ze daarvoor zal rekenen op vrijwillige giften van de gelovigen. Met andere woorden, de kerk wil de eventuele schadevergoedingen ten aanzien van slachtoffers van misbruiken die onder haar verantwoordelijkheid gebeurden, laten betalen door derden!

Zoals uit de dagvaarding blijkt, draagt de Heilige Stoel, dus de kerk, de verantwoordelijkheid voor de gepleegde feiten en kan ze als rechtspersoon aansprakelijk worden gesteld op basis van eigen fouten op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, namelijk: "elke daad van een mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht diegene door wiens schuld de schade is ontstaan deze te vergoeden". De Heilige Stoel

verzuimde echter in te grijpen en instructies te geven om de misbruiken te doen ophouden. Daarnaast is de Heilige Stoel wel degelijk verantwoordelijk als aansteller en gezaghebber over de bisschoppen. Daarom is de aanklacht niet alleen zinvol maar ook noodzakelijk. Het Vaticaan, de paus, de bisschoppen, de priesters en andere vertegenwoordigers van de kerk moeten immers beseffen dat ze niet boven de wet staan en dat de wet geldt voor iedereen.

Dirk Verhofstadt is kernlid van Liberales

RECHTZETTING

In het artikel 'Vlaamse bisdommen maakten in 2009 6,5 miljoen euro winst' werd onterecht vermeld dat Welzijnszorg deel uitmaakt van de "8.000 portemonnees van de kerk". Welzijnszorg is een autonome vzw die haar eigen inkomsten en uitgaven beheert. De herkomst van de inkomsten is duidelijk en transparant, de besteding van de middelen aan de doelstellingen van de beweging eveneens.